

En del af en større musikalsk helhed

Foto: Frank Nielsen

I Dansk Sang nr. 2, oktober 2018 var der en artikel om OrkesterMester og opstart på projektet. Nu har det kørt i knap to år, og vi har besøgt Hvinningdalskolen i Silkeborg, hvor projektet er godt i gang med ca. 50 elever på 2. klassetrin og ca. 80 elever på 3. klassetrin. Her er der etableret velfungerende strygeorkestre, der hver uge får undervisning af skolens musiklærere samt ansatte fra Den Kreative Skole. Helt specielt for OrkesterMester på Hvinningdalskolen er, at alle deltagende musiklærere får soloundervisning på deres instrumenter.

Dansk Sang har talt med musiklærer på Hvinningdalskolen Joan Frost (J), der er uddannet i 1982, violinist og dirigent Christian Hørbov-Meier (C), der er uddannet på Det Jyske Musikkonservatorium i 2003 som violinist og som dirigent i USA i 2009 og ansat på Den Kreative Skole samt Niels Folke Wulff Jørgensen (N), pædagogisk leder på Hvinningdalskolen.

Læs mere på orkestermester.dk - denkreativeskole.dk - hvinningdalskolen.aula.dk

OrkesterMester er et musikprojekt for folkeskoler. Hvordan blev musikskolen Den Kreative Skole i Silkeborg en del af dette projekt?

Christian Hørbov-Meier (C): Vores daværende leder på Den Kreative Skole Erling Kyvsgaard havde været med til at lave projektet *Sjældne Instrumenter*, som jeg var projektleder på. Da OrkesterMester blev en mulighed, ville han gerne byde ind der. Jeg blev bedt om at komme med forslag til, hvad jeg syntes, det skulle indeholde, og komme med en række krav til projektet. For eksempel foreslog jeg, at folkeskolelærerne skulle have soloundervisning, så de kunne uddannes til at varetage undervisningen selv. Så vidt jeg ved, er vi det eneste projekt, der gør det. Selvom det betyder, at vi har færre minutters un-

dervisning med børnene end de andre projekter, så mener jeg, at der er større sandsynlighed for, at lærerne selv viderefører projektet, når vi ikke længere har projektpenge.

I er med i OrkesterMester. Hvordan er det startet på Hvinningdalskolen?

Niels Folke Wulff Jørgensen (N): Det startede med en henvendelse fra ledelsen på Den Kreative Skole i Silkeborg. De så muligheden for, at vi kunne bygge videre på forløbet med *Sjældne Instrumenter*. Vi havde nogle overvejelser om, hvorvidt det skulle være et strygeorkester. Der er to andre skoleorkestre i kommunen, som spiller messinginstrumenter, og vi tænkte derfor, at vi måtte vælge noget andet.

Niels Folke Wulff Jørgensen,
Christian Hørbov-Meier
og Joan Frost

ORKESTERMESTER

Jeg tror ikke ligefrem, at strygeinstrumenter er det nemmeste at lære, men vi har rigtig gode erfaringer med violinspil fra *Sjældne instrumenter-projektet*. Det blev også et lidt strategisk valg, fordi der ikke var andre, der satsede på et rent strygeorkester i OrkesterMester.

Seks musiklærere på samme tid

Hvordan har I organiseret OrkesterMester her på skolen?

Joan Frost (J): Hver tirsdag har vi en times OrkesterMester med hvert hold. Først har vi 2. klasse, så har vi halvanden times pause, og så har vi 3. klasse. Det vil sige, at vi har hele årgangen på samme tid. På 2. årgang har vi 50 elever, og på 3. årgang har vi 80. Vi starter med, at alle eleverne sidder ude i vores fællesareal. De er organiseret, så bratscherne sidder i den ene midte, celloerne i den anden midte og violinerne på begge sider. Vi starter altid med en sang, og derefter arbejder vi med nodelære, rytmeøvelser, og så spiller vi selvfølgelig. Vi øver os i at spille lange toner og lærer, hvad strengene hedder på de forskellige instrumenter. Fra i dag er vi begyndt at lave små hold, så eleverne én gang i løbet af 14 dage kommer på et lille hold, der bliver undervist af en af de konservatorieuddannede.

C: Vi er tre undervisere fra musikskolen, hvoraf to underviser i violin. Fra skolen er der tre musiklærere, så der er seks undervisere på samme tid hver gang. I 3. klasse har vi 40 violiner og 18 bratscher. Vi har kørt det lidt ligesom et rigtigt orkester, hvor vi har

forlangt en vis mængde disciplin. Når man underviser 80 børn med instrumenter samtidig, er der nødt til at være en lidt skarpere disciplin, end man måske synes er nødvendig i den normale undervisning. Det er der nogle børn, som ikke trives så godt i, men jeg har kun oplevet få børn, som ikke har kunnet håndtere det.

Hvad giver det at være seks lærere til stede hver gang?

J: Det giver mulighed for at dele eleverne op i hold. Det giver også mulighed for at inspirere hinanden og være en del af hinandens undervisning. Vi bliver en del af en større musikalsk helhed.

C: Når der står én og laver noget i den store gruppe, er det muligt for de andre at gå rundt og hjælpe eleverne.

N: Vi har også erfaret, at der har været brug for koordinering. Det er klart, at hvis der er seks mennesker i et lokale, så er der brug for, at man ved, hvilken rollefordeling der er, og hvem der gør hvad. Så der er helt klart noget undervisningslogistik, der skal fordeles.

Imødekommer musikalske forskelle

Hvordan kommer I i dybden med undervisningen, når I har eleverne i så kort tid?

C: Det gør vi heller ikke. Den største vanskelighed er at finde en balance mellem det alment dannede og den specialistviden, som vi har lyst til at dele. Vi konservatorieuddannede er vant til at

Jeg tror ikke ligefrem, at strygeinstrumenter er det nemmeste at lære, men vi har rigtig gode erfaringer med violinspil fra sjældne instrumenter-projektet. Det blev også et lidt strategisk valg, fordi der ikke var andre, der satsede på et rent strygeorkester i OrkesterMester.

Vi starter altid med en sang, og derefter arbejder vi med nodelære, rytmeøvelser, og så spiller vi selvfølgelig. Vi øver os i at spille lange toner og lærer hvad strengene hedder på de forskellige instrumenter.

Christian Hørbov-Meier spiller for til morgensang

Foto: Bert Hjort

Vi har lavet små øvevideoer på YouTube, som eleverne kan se derhjemme. Man kan jo ikke lære at spille et strygeinstrument, hvis man kun spiller én time hver uge; så vi prøver at give eleverne mulighed for - og lyst til - også at øve sig derhjemme.

Jeg tror, at forældrene har fået en opfattelse af, at vi har trykket speederen i bund, og at vi virkelig mener det her. Når eleverne mærker, at forældrene bakker op, så løfter vi i flok.

arbejde med børn, der kommer af egen fri vilje. For os har det været en stor udfordring pludselig at stå med nogle børn, der ikke nødvendigvis selv har valgt at lære at spille. Nu har vi haft eleverne i halvandet år, og niveaudelingen er efterhånden blevet mere tydelig. Der er børn, der ikke rigtig er kommet nogen steder, mens andre har rykket sig meget og gerne vil det. Nu har vi lavet ordningen om for at imødekomme de store forskelle, der opstår på årgangene. Det bliver sådan, at vi starter med et halvt års introduktion med fællesundervisning, hvor børnene kan prøve nogle ting af og vænne sig til at være i konstellationen. Derefter bliver de inddelt i mindre grupper samtidig med, at de stadig er i den store gruppe sammen. Det er folkeskolelærerne, der underviser de store grupper, mens de konservatorieuddannede underviser de små grupper, som består af 6-8 elever. For nogle elever kan det være svært at forholde sig til at blive undervist sammen med 50-80 andre børn, og de elever kan få mere ud af undervisning i små hold. En niveauinddeling skal både give noget til dem, der virkelig vil det, og også gøre, at de andre elever ikke føler sig udenfor, hver gang de skal spille, men i stedet kan få en positiv og sjov oplevelse sammen med andre på samme niveau.

J: Vi har lavet små øvevideoer på YouTube, som eleverne kan se derhjemme. Man kan jo ikke lære at spille et strygeinstrument, hvis man kun spiller én time hver uge; så vi prøver at give eleverne mulighed for - og lyst til - også at øve sig derhjemme.

Soloundervisning i pauserne

Hvordan foregår undervisning af folkeskolelærerne?
J: I pausen mellem de to årgange får vi lærere vores soloundervisning hos vores konservatorieuddannede lærere fra Den Kreative Skole i 25 minutter hver. Vi er tre lærere, der er tilknyttet projektet, hvoraf én spillede violin i forvejen, mens vi er to, der er fuldstændig nybegyndere.

Får eleverne en tilknytning til projektet efter 3. klasse?

J: Som det ser ud nu, regner vi med, at der kommer et tilbud for 4.-klasserne, som skal foregå uden for skoletiden og bliver mere som et rigtigt orkester for de elever, der melder sig frivilligt. De får almindelig musikundervisning ved siden af i skoletiden. Vi håber og tror på, at 15-20 ud af de 80 kommer til at vælge det.

Hvilken opbakning og respons møder I fra forældre, skolebestyrelse og skoleforvaltning?

N: Vi får rigtig meget positiv respons fra forældrene og jeg tror, de har fået den opfattelse, at vi virkelig mener det her. Når eleverne mærker, at forældrene bakker op, så løfter vi i flok. Forældrene er selvfølgelig meget stolte af deres børn, og det kommer især til udtryk i forbindelse med vores fire årlige koncerter, hvor forældre og bedsteforældre kan komme og opleve, hvad børnene kan sammen. Desuden bakker skolebestyrelsen 100 % op.

C: I OrkesterMester-undervisningen er der lagt meget vægt på instrumentlære for strygeinstrumen-

Orkestermester fra Hvinningdalskolen på vej til DR Koncerthuset

Foto: Bent Hjørt

Orkestermester fra Hvinningdalskolen spiller i DR Koncerthuset

Foto: Bent Hjørt

ter i forhold til gennemsnittet for 2. og 3. årgang. Det har vi løbende samarbejdet med skolebestyrelsen om; de følger projektet tæt og er meget stolte af det.

N: Lokalt har vi været helt afhængige af at have vores skoleforvaltning med i forløbet. De bakker primært op økonomisk. Det var nemt at få forvaltningen med på, at dette var en god idé; men det har været mere krævende at få styr på udformningen. Her har lærerne haft en stor opgave med at få alt det praktiske til at gå op. Helt fra hvor vi skulle være, til hvilke skamler børnene skulle sidde på.

Større berøringsflade

Hvad får Den Kreative Skole ud af at deltage i projektet?

C: Vi har fået en berøringsflade herude, hvor vi ellers ikke ville have haft den. Et afgørende formål for musikskolen for at være med i et samarbejde er at gøre musikskolen mere tydelig. Vi ønsker at finde de børn, der har lyst til at være mere aktive på musikskolen, og som ikke selv ville have fundet derhen. Det ved vi ikke, om vi er lykkedes med, før de to år er gået, og børnene aktivt skal vælge det til. Så går det fra at være en del af deres obligatoriske undervisning til at være selvvalgt og selvbetalt undervisning. Hvis vi har 80 børn, som vi har undervist i to år, og der ud af dem er 15-20 børn, som efterfølgende melder sig på et hold på skolen,

så synes jeg, det er en kæmpe succes for musikskolen i forhold til rekruttering.

Hvilke oplevelser tror I, det giver børnene at være med?

N: OrkesterMester præsenterer børnene for strygeinstrumenter, som de sandsynligvis ikke bliver præsenteret for andre steder. Jeg er sikker på, at alle de børn, der har siddet i orkester og spillet strygeinstrumenter sammen, har følt, at der er noget i det her. Hvor dybt den følelse stikker, og hvor meget man følger op på den, vil være forskelligt. Men jeg tror, at alle har stiftet bekendtskab med det på en måde at arbejde på, som stikker ud over det, børnene ellers bliver tilbudt.

J: En konkret oplevelse, de har fået, var, da vi var i Radiohuset for at spille koncert med DR SymfoniOrkestret og 700 andre børn fra hele landet. Det var en kæmpe oplevelse for både dem og os. Det løfter jo ens forståelse for, at det her er noget, der lyder helt fantastisk, i forhold til at sidde og øve derhjemme. Levende musik kan bare noget særligt i forhold til musik fra højttalerne. De var helt oppe at køre efter den oplevelse, og det smittede af længe efter. Sådan en oplevelse gør, at flere har lyst til at øve sig.

C: Selv de børn, der var mindst motiverede, var meget motiverede, da de skulle med på den tur. Vi havde ca.

🎵 Lokalt har vi været helt afhængige af at have vores skoleforvaltning med i forløbet. De bakker primært op økonomisk. Det var nemt at få forvaltningen med på, at dette var en god idé; men det har været mere krævende at få styr på udformningen.

🎵 Hvis vi har 80 børn, som vi har undervist i to år, og der ud af dem er 15-20 børn, som efterfølgende melder sig på et hold på skolen, så synes jeg, det er en kæmpe succes for musikskolen i forhold til rekruttering.

Fhv. kulturminister Mette Bock besøger Hvinningdalskolen

Foto: Frank Nielsen

Joan Frost spiller for på celloen

Målsætning OrkesterMester

- Etablere mindst et skoleorkester i hver deltagende kommune
- Hver elev har sit eget instrument
- Sammenspil i store grupper
- Samarbejde imellem folkeskoler og musikskoler
- Understøtte Selvtillid og Sammenhold, Spilleglæde og Skolestolthed for børn, forældre, skole og kommune

400 elever, der spillede strygeinstrumenter sammen med 16 strygere fra symfoniorkesteret; det var ret fantastisk. Det giver jo en meget større lyd og oplevelse, end når man bare spiller derhjemme eller sammen med resten af årgangen for den sags skyld.

Kæmpe boost at møde ministeren

Hvad betyder det for jeres skole, at fhv. kulturminister Mette Bock valgte at offentliggøre, at Kulturministeriet havde bevilget 10 mio. kr. til OrkesterMester på Hvinningdalskolen?

N: Det gav et kæmpe boost, og jeg synes også, at vi leverede varen, da hun kom herud og så og hørte, hvad børnene kunne. Det er klart, at det kræver meget at få besøg af en minister, men det var en ære at blive udvalgt på den måde. Jeg tror, hele forløbet har været meget eksemplarisk, også selvom det har været krævende.

Hvad betyder det for jer, at I arbejder på tværs af professioner?

C: Det betyder rigtig meget, at vi har nogle kollegaer, vi arbejder godt sammen med, og jeg tror, at det betyder mere end professionerne. Jeg oplever, at vi både kan udfordre hinanden og lære meget af hinanden.

J: Vi har lært, hvor hinandens forcer er. Vi startede med at være på et overnatningskursus, hvor vi fik brudt nogle fordomme om hinanden og fik lukket lidt op for, hvem vi var hver især. Det har givet os rigtig meget. Hvis ikke vi havde været på den tur, tror jeg, samarbejdet

ville have været vanskeligere. Nu siger vi bare tingene lige ud.

N: Det er forskellige professioner med forskellige arbejdsvilkår, man bringer sammen på den måde, vi har organiseret OrkesterMester på. Lidt karikeret kan man sige, at vi på skolen har det brede, holistiske syn, hvor alle skal kunne være med, mens man på Den Kreative Skole har en mere specialiseret og teknisk tilgang. Det er de to forskellige tilgange, vi skal have til at spille sammen og overlape hinanden på en måde, som kommer til at virke godt for børnene. Det kræver god kemi og en tydelig rollefordeling.

Projektet er støttet af både Nordea-fonden og Kulturministeriet. Får I tildelt ekstra timer i forbindelse med OrkesterMester?

J: Ja, både Nordea-fonden og midlerne fra Musikhandlingsplanen finansierer instrumentindkøb og betaler alle de instrumenter, vi bruger, og vi har fået tildelt nogle ekstra timer for at få projektet til at køre. Det har været helt nødvendigt, for der er en masse praktiske ting, der skal gøres. For eksempel har vi 125 instrumenter, der skal stemmes hver tirsdag.

C: Stemning af instrumenter ligger egentlig udenfor forberedelsestiden, men vi har fået forhandlet os frem til, at vi har en halv time til stemning. Vi kunne godt ønske os mere tid til at evaluere projektet undervejs. Ideelt set burde vi evaluere efter hver gang, men det har vi desværre ikke tid til.

Foto: Frank Nielsen

Christian Hørbov-Meier dirigerer

Foto: Frank Nielsen

Øge synlighed for musikfaget

Hvad er jeres ønsker for fremtiden?

C: Målet er, at børnene skal få nogle gode oplevelser. Vi musiklærere har alle haft gode erfaringer med musik, og det ønsker vi at give videre. Hvis vi i løbet af de næste 3-4 år får opbygget et strygeensemble på skolen, bestående af de elever, der har meldt sig frivilligt, så synes jeg, det er en succes. Det vil forhåbentlig også øge synligheden for både musikfaget i folkeskolen og det at spille i orkester.

J: Vi håber, at nogle af eleverne fortsætter med at spille - både her på skolen, og måske også på f.eks. Den Kreative Skole; for vi ved, hvor meget det giver

at spille i forskellige sammenhænge. Både for ens personlighed, og for den musikalske udvikling.

N: Det skulle gerne være sådan, at vi får en fødekæde til et skoleorkester, som efterhånden bliver selv bærende. Der skal selvfølgelig hele tiden tilføres ressourcer, da det er ressourcekrævende at have OrkesterMester kørende. Så vi er dybt afhængige af, at vi tilgodeses. ☺

Interview med Toke Hegelund 2. b

Hvordan og hvorfor er du begyndt at spille?

Jeg kan godt li' at tromme og spille klaver.

Hvad får du ud af at spille på violinen?

Jeg bliver glad.

Hvad siger de kammerater, der ikke er med?

Min fætter Andreas synes, det er sejt.

Hvad er det bedste, I har været med til?

Det var den koncert sammen med 3.-klasserne i hallen. Det var sjovt.

Hvordan er det at møde professionelle musikere?

Det er sjovt at spille med dem.

Hvad er dine fremtidsdrømme med musikken?

Jeg vil gerne spille noget musik, der går lidt hurtigere. Nogle gange er det sjovt at spille violin, og nogle gange er det kedeligt. Jeg kan godt li' at spille koncerter.

Toke Hegelund 2. b